

15.2.2023

Hvordan skape mer innovasjon i distriktskommuner?

Designit

 MENON
ECONOMICS

TRIVERS

Bakgrunn

Dersom folk skal bo og jobbe i distriktene og næringslivet skal forbli eller etablere seg, må de ha tilgang til offentlige tjenester og lokalsamfunn som er gode og som fungerer. Distriktskommuner har gjennomgående lavt innbyggertall og store arealer med tilhørende avstandsutfordringer, små arbeids- og tjenestemarkeder og demografiske utfordringer knyttet til bl.a. fraflytting og økende antall eldre. I mange distriktskommuner er det mangel på arbeidskraft i både privat og offentlig sektor, det er utfordrende å oppfylle lovpålagte krav og det er ofte ikke samsvar mellom behov og tilbud av boliger.

For å håndtere disse utfordringene er det behov for innovasjon i kommuners oppgaveløsning, systemer og samarbeid. På tross av store utfordringer knyttet til tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling utnytter distriktskommuner tilgjengelige virkemidler for innovasjon i vesentlig lavere grad enn store og mellomstore kommuner. Små distriktskommuners deltakelse i nasjonale virkemidler for innovasjon og digitalisering er kartlagt i flere sammenhenger. Kartleggingene tar utgangspunkt i de eksisterende innovasjonsvirkemidlene, og analyserer hvordan disse blir tatt i bruk.

Det kommer frem at det er krevende for små kommuner med få ansatte å orientere seg i virkemidlene, at virkemidlene i begrenset grad støtter helhetlig utvikling på tvers av sektorer og fagområder, og at virkemidlene er i stor grad innrettet mot gjennomføring av innovasjon. Det finnes mindre kunnskap om hva som kan bidra til å utløse innovasjon på distriktskommunenes egne premisser.

Kort om dette prosjektet

Formålet med arbeidet som beskrives i dette dokumentet har vært å utforske hva som skal til for å styrke distriktskommuners evne til å drive innovasjonsarbeid. Hypotesen har vært at det gjennom å sette distriktskommunene –og ikke de eksisterende virkemidlene – i sentrum vil være mulig å oppnå nye innsikter og dypere forståelse for hva som skal til for å gi mer lokal innovasjon og nyskaping. Med utgangspunkt i eksisterende kunnskap ble det utviklet et sett med hypoteser som har blitt testet ut, justert og testet på nytt i dialog med representanter fra en rekke forskjellige distriktskommuner.

Resultatet er bedre forståelse av distriktskommunenes rammer for nyskaping og innovasjon, og noen forslag til tiltak som kan utvikles og testes i praksis.

Oppdraget er gjennomført for Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD), og i nært samarbeid med KDD, Distriktssenteret og DOGA.

Innhold

1

Bakgrunn og prosess

2

Funn fra innsiktsfasen

3

Konseptforslag og tiltak

1. Bakgrunn og prosess

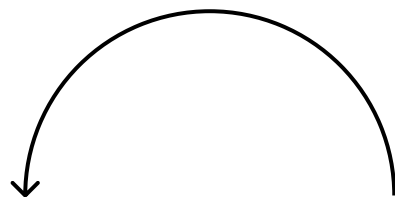
Fremgangsmåte

Prosess

I denne delen gis en kort introduksjon til hvordan det har blitt jobbet i dette prosjektet, og hvilke tema som har blitt utforsket.

Fremgangsmåte

Justering av prototyper basert på innspill fra intervjuer

Analyse av rapporter og kunnskapsgrunnlag

Hypoteser basert på funn

Prototyper basert på hypoteser

Intervjuer med kommunalt ansatte med prototyper som diskusjonsgrunnlag

Innspill- og samskapingskonferanse

Bearbeiding av innspill, forslag og kommentarer

Fremgangsmåte

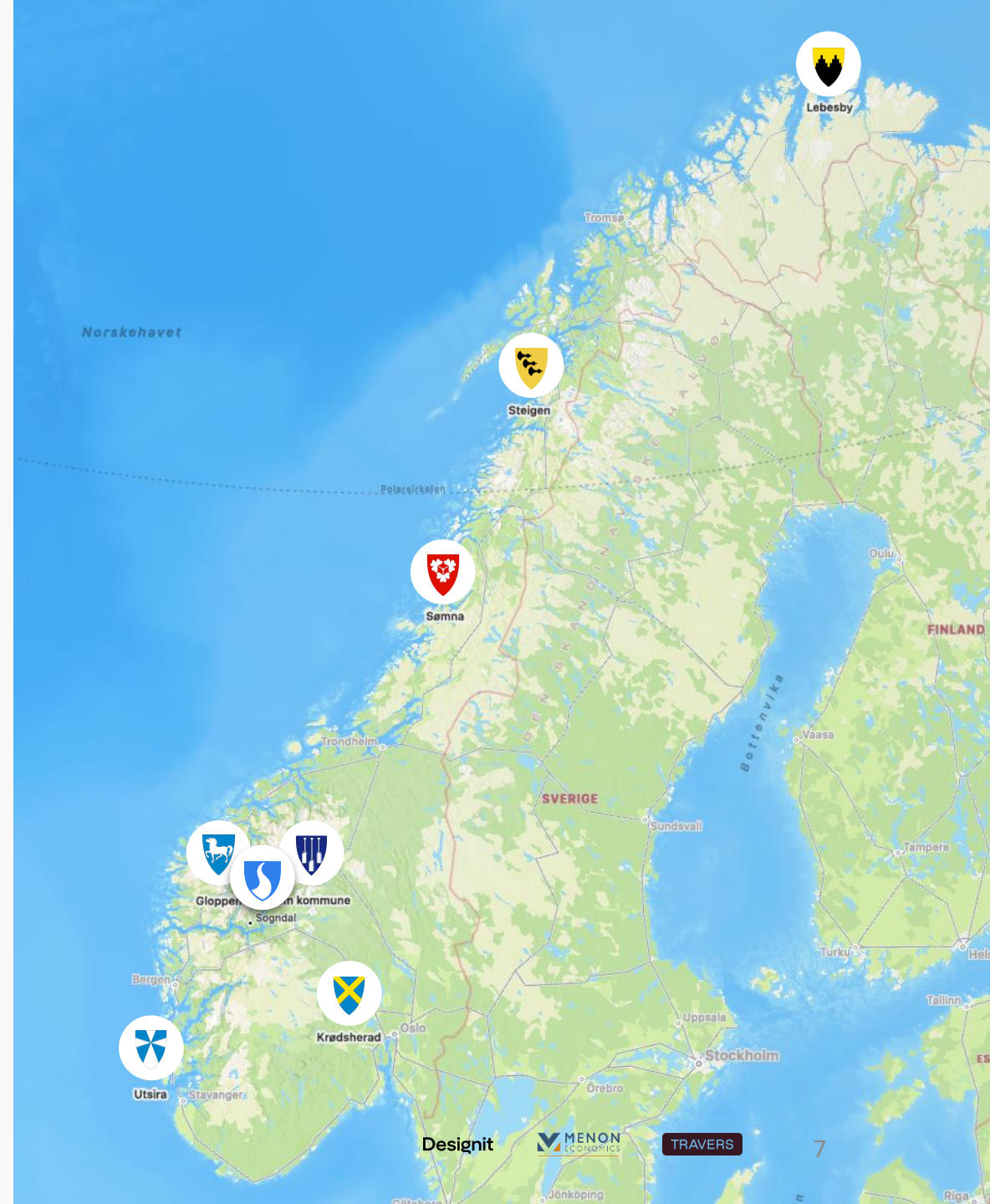
For å forstå utfordringene fra distriktskommunens perspektiv ble det gjennomført dybdeintervjuer med åtte distriktskommuner. Halvparten av intervjuene ble gjort fysisk, og de resterende ble gjort digitalt.

Digitalt

- Lebesby
- Steigen
- Utsira
- Sømna

Besøk

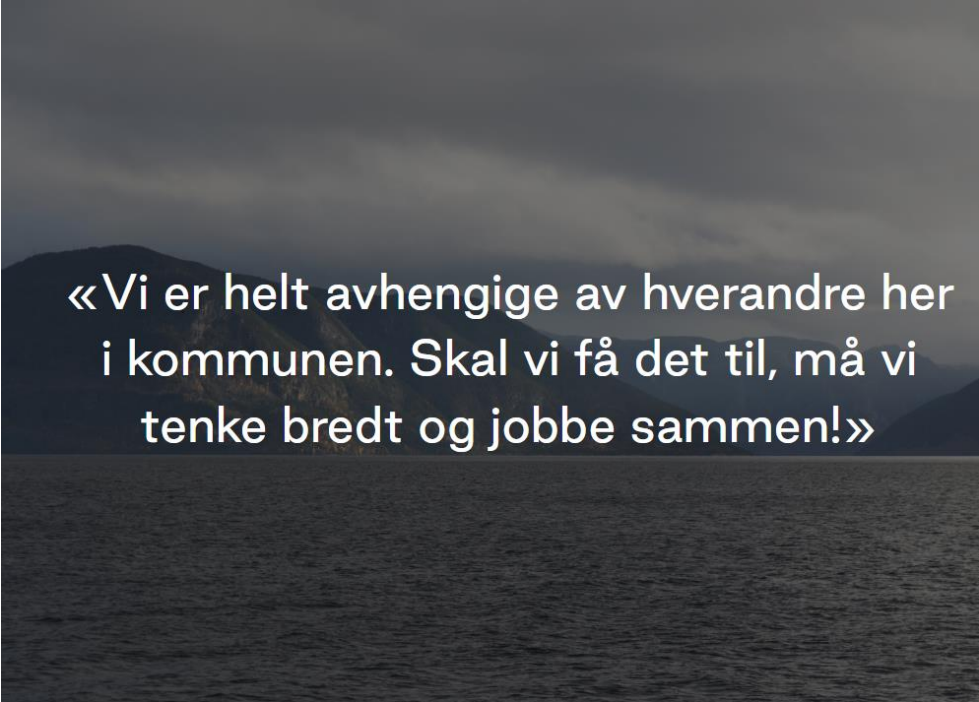
- Krødsherad
- Lom
- Gloppen
- Sogndal

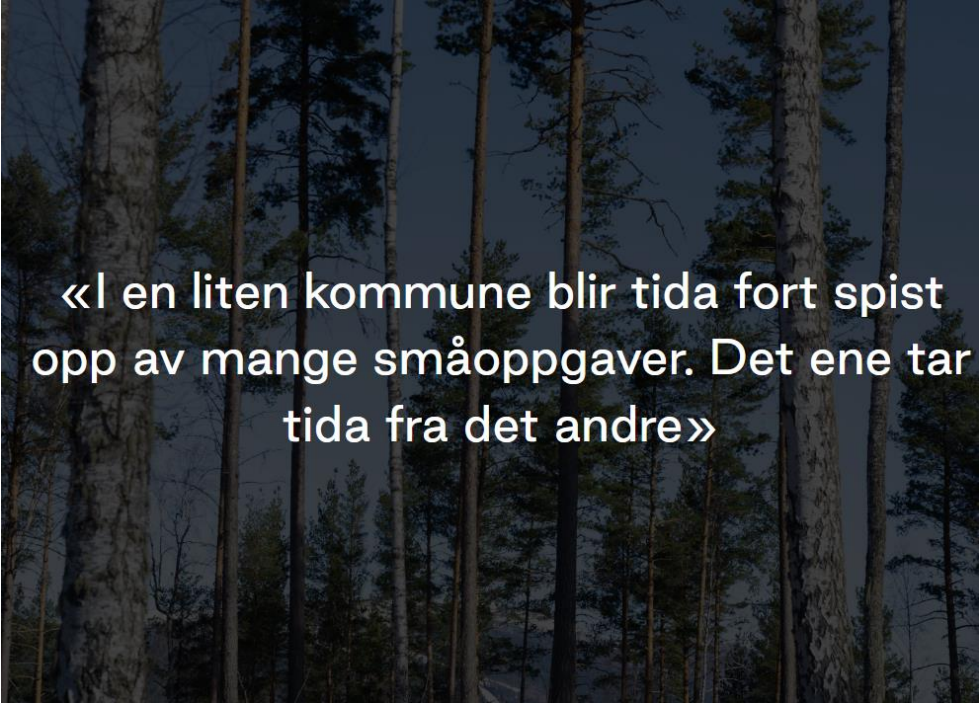
Ved å reise rundt og snakke med folk i distriktskommunene kom vi tett på deres hverdag.

«Distriktskommuner snakkes ofte ned, det gir oss ikke noe ekstra fart akkurat»

A photograph of a calm lake with mountains in the background. The sky is dark and overcast. The water is dark and still.

«Vi er helt avhengige av hverandre her i kommunen. Skal vi få det til, må vi tenke bredt og jobbe sammen!»

A photograph of a forest of tall, thin trees, likely pines or firs, against a dark sky. The trees are densely packed and their trunks are light-colored.

«I en liten kommune blir tida fort spist opp av mange småoppgaver. Det ene tar tida fra det andre»

Vi intervjuet kommunalt ansatte og snakket om:

Erfaringer med utviklingsarbeid og innovasjon

Muligheter i kommunene

Utfordringer i kommunene

Bekymringer i hverdagen og for fremtiden

Intern kultur i kommuneadministrasjonene

I intervjuene diskuterte vi også prototyper på tiltak som kan hjelpe kommunene med å få til mer nyskaping. Hypotesene var utformet på bakgrunn av dokumentstudier og eksempler på nyskappingsarbeid.

Prototyper av tiltak

Avlastings-agentene

Trenger du hjelp til å tenke nytt rundt dagens kommunale tjenester?

Søk om å få en avlastings-agent utplassert i din kommune i 6 måneder, slik at du får tid til å jobbe på nye måter!

- Hjelp direkte i din kommune
- Få hjelp til å tenke nytt
- Oppfølging i etterkant

Klikk her for å søke

Stillingsutlysning

Nå utlyser vi en helt annerledes stilling!

Viktigste oppgaver

- ...
- ...
- ...

Vi ser etter disse egenskapene

- ...
- ...
- ...

Kommunal bandittportal

Hvorfor finne opp hjulet på nytt når de gode løsningene finnes der ute? Her låner vi av hverandre og deler de gode løsningene.

Hva leter du etter?

Populære kategorier

Eksempler Maler Verktøy

Lokal tilpasning ?

Distriktnyskaping BOOT CAMP!

Trenger du hjelp til å tenke helt annerledes?

Vi inviterer til 2 dagers distriktnyskappings-bootcamp for kommunalt ansatte.

Bli med

- Bli kjent med andre kommuner
- Få unike kurs og veiledning
- Les utfordringer og få innspill

Firepåkrava.no

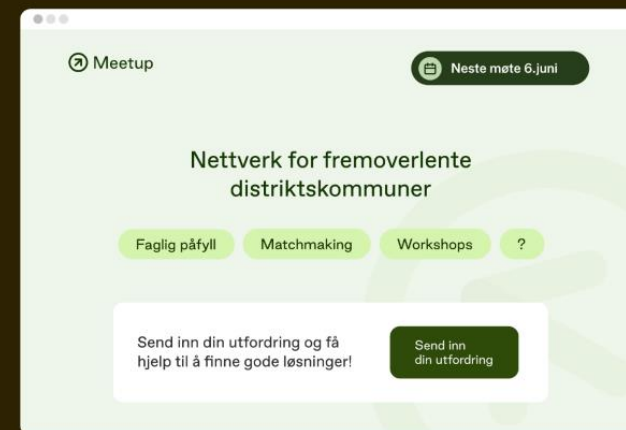
For mange krav, for liten tid?

Vil du ha hjelp til lokal tilpasning av lovkrav?

Søk om veiledning

Hva er dine mest ufordrende lovkrav?

Meld fra her

Meetup

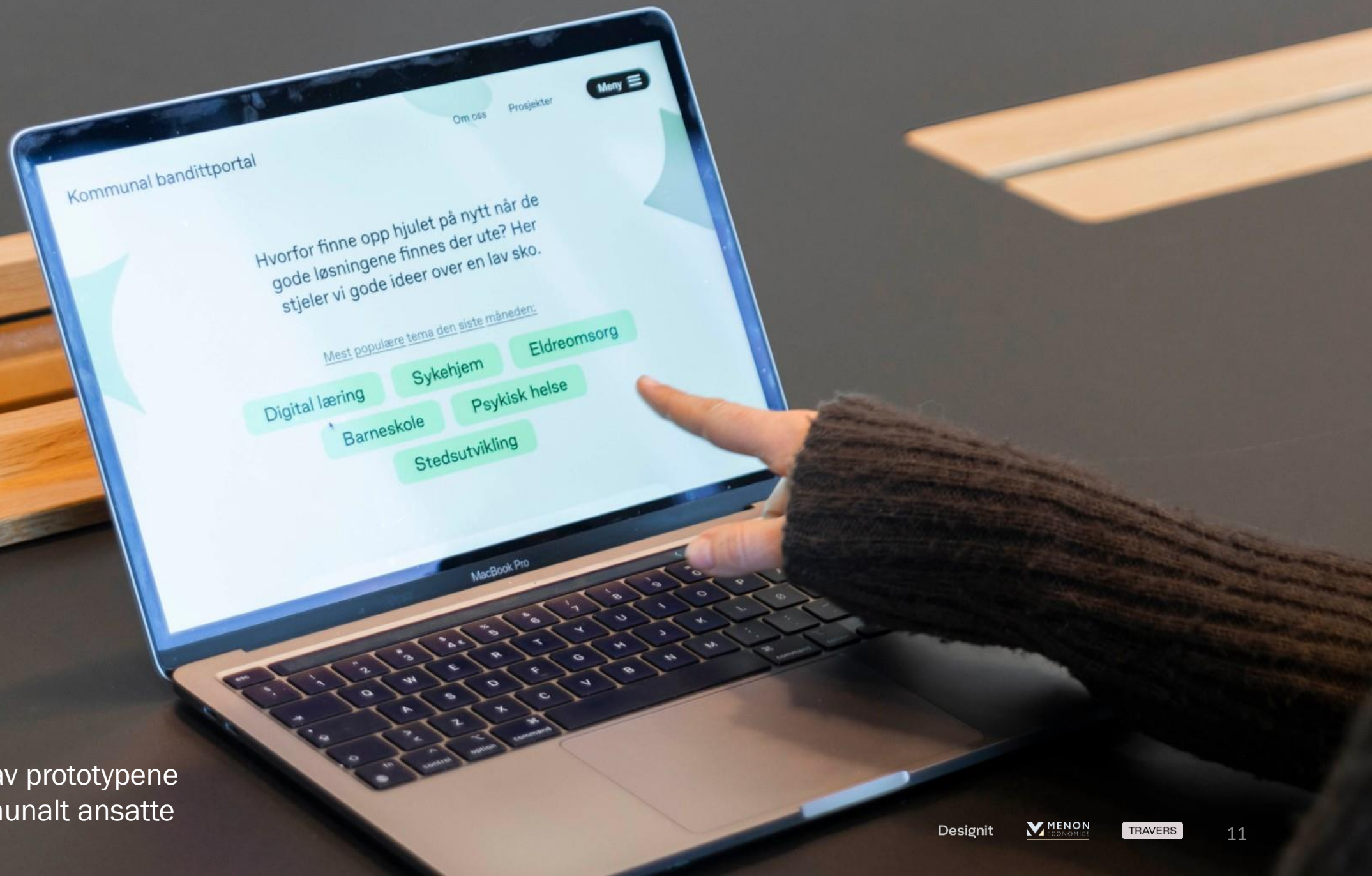
Neste møte 6.juni

Nettverk for fremoverlente distriktskommuner

Faglig påfyll Matchmaking Workshops ?

Send inn din utfordring og få hjelp til å finne gode løsninger!

Send inn din utfordring

Eksempel på en av prototypene vi testet på kommunalt ansatte

2. Funn fra innsiktsfasen

Hovedfunn

Systemisk visualisering

Innspillskonferanse

Denne delen inneholder en oppsummering av innsikt og en systemisk visualisering av hvordan det er å drive med nyskaping i en distriktskommune. Den systemiske visualiseringen ble brukt som underlag for å få tilbakemelding på innsikt og tiltak under en digital innspillskonferanse i regi av Kommunal- og distriktsdepartementet i mai 2022.

Hovedfunn 1

Natur og kultur er avgjørende rammebetingelser

- **Naturen gir muligheter, men skaper også avstand.** Naturen danner mye av grunnlaget for den lokale næringen, både i form av havbruk, landbruk, industri og reiseliv. Men på samme måte som den skaper rammene for lokalsamfunnet, skaper naturen også avstand til øvrige myndigheter og institusjoner.
- **Kulturen skapes lokalt, men rammene kommer utenfra.** Kulturen skapes av menneskene i kommunen. Det er det lokale engasjementet som er drivkraften, samtidig som store deler av rammene man må forholde seg til kommer langveisfra.

Hovedfunn 2

Nyskaping krever tid og rom

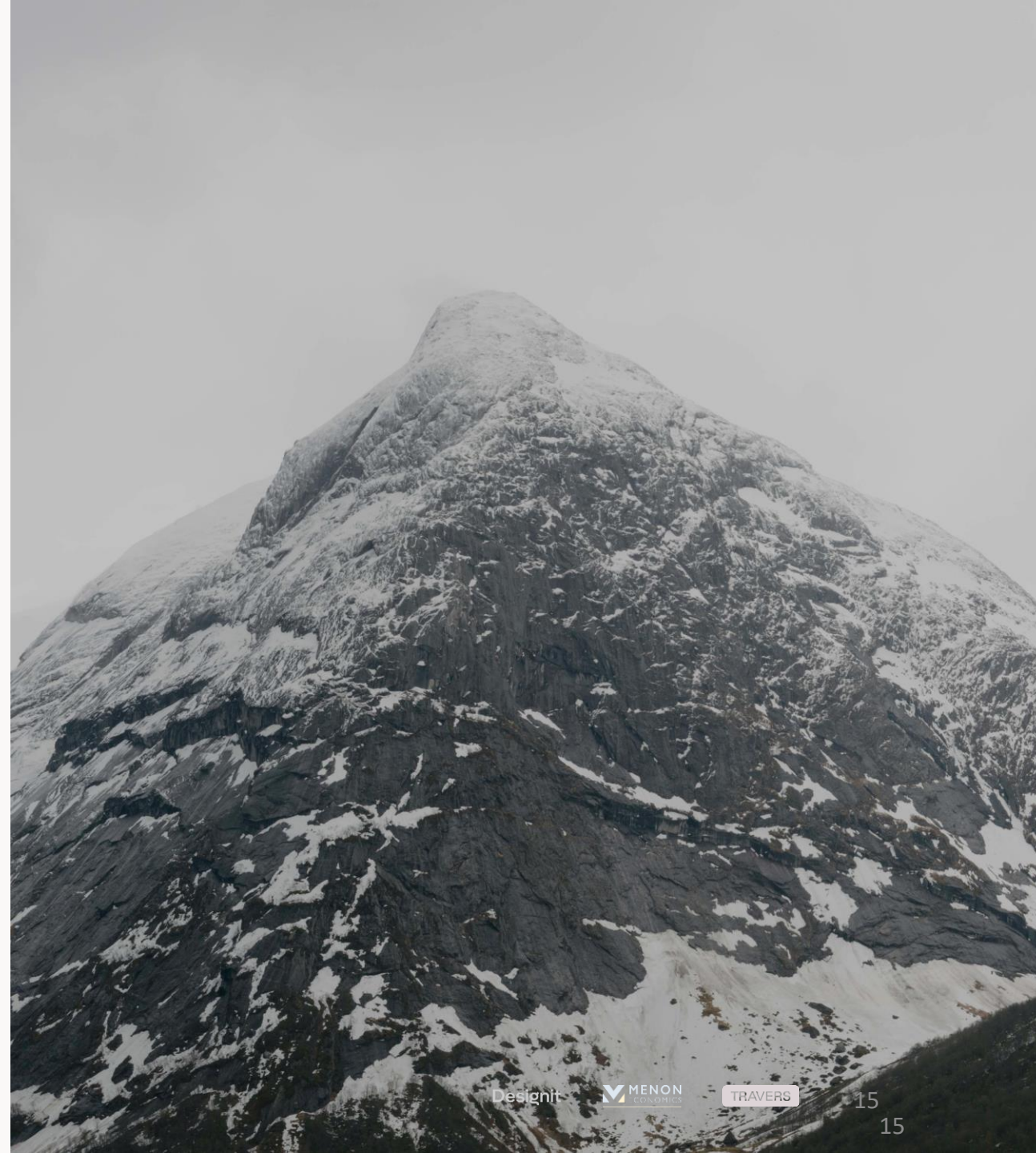
- **Handlingsrom og dedikerte ressurser hjelper medarbeidere som skal skape endring og nyskaping.** Flere av kommunene vi hare besøkt har fått dette til, og ser at det er noe som gir gode resultater.
- **Friere roller åpner opp for nye samarbeid og helhetlig utvikling.** Fristilte medarbeidere ble gjerne omtalt som “frie fugler” hos kommunene vi har snakket med. En slik fristilling gir nødvendig tid og rom utenfor de tradisjonelle rammene og linjestrukturene.

Hovedfunn 3

Lokale ressurser må styrkes og støttes

- Friere medarbeidere trenger rammebetingelser og verktøy for å klare å jobbe systematisk med innovasjon i hverdagen.
- Det kan for eksempel være støtte, tillit og nettverk.

Funnene kan deles inn i tre kategorier:

1.

Natur og kultur

2.

Tid og rom til nyskaping

3.

Ressurser og styrking

Systemisk visualisering

Systemkart som metode brukes for å utforske, forklare og forstå mønstre av utfordringer i komplekse landskap.

Systemkart blir som oftest brukt som prosessverktøy innad i et prosjekt og kan være utfordrende for utenforstående å lese og forstå.

I dette prosjektet har vi ønsket å jobbe mer kommunikativt med systemkartet, og har strukturert innsikten på en måte som speiler informantenes opplevelse. Kartet har symbolikk, form og farger som kommuner kan kjenne seg igjen, og det skal kunne «leses» og forstås av alle. Kartets overordnede form er inspirert av infotavlene man ofte finner på rasteplasser på vei gjennom Norge.

Kartet bør sees på som en mental modell som illustrerer behov og muligheter fra distriktskommuners perspektiv. Vi har videreført de tre kategoriene av hovedfunn i kartet.

VELKOMMEN TIL DISTRIKTSKOMMUNEN!

Hva slags natur og kultur har vi her?

- 1 Like men ulike
- 2 Mange hatter, få hoder
- 3 Uendelige krav og oppgaver
- 4 Lange avstander
- 5 Brannslukking i hverdagen
- 6 Fremmed språk og strenge rammer
- 7 Lokal næring
- 8 Stå- på vilje, og driv
- 9 Alt henger sammen

Tid og rom til nyskaping

Rom for frie fugler

Fristilling fra tradisjonelle strukturer

Nyskaping med lokale forutsetninger

Verktøy og ressurser for styrking

Gi frie fugler fart og retning

Støtte til alternative samarbeid

Langsiktighet og praktisk verdi

Det første nivået i kartet består av ni elementer og beskriver de avgjørende rammebetingelsene for nyskappingsarbeid i distriktskommuner:

1

Like men ulike

Alle kommuner har sin egenart og egne behov
Samme størrelse betyr ikke samme utfordringer

2

Mange hatter, få hoder

Med få folk, blir det flere oppgaver per hode
Oppgaver må sjongleres

3

Uendelige krav og oppgaver

Selv om man er en liten kommune må man håndtere de samme lovpålagte kravene

4

Lange avstander

Det er ofte langt til myndigheter og andre institusjoner
Sentralisering er utfordrende

5

Brannslukking i hverdagen

Oppstår det en situasjon må man kaste det man har i hendene og trå til

6

Fremmed språk og strenge rammer

Mange av innovasjonsbegrepene oppleves som fremmed
Rammene passer sjeldent for distriktskommuner

7

Lokalt nærings- og arbeidsliv

Den lokale næringen er sentral for utviklingen
Gir muligheter for nye samarbeid

8

Stå-på vilje og driv

Ildsjelene driver frem innovasjon
Kultur og ledelse er avgjørende

9

Alt henger sammen

En avdeling er ofte én person
Større behov for helhetstenking

De to neste nivåene beskriver hva som kan gjøre lokal nyskaping mulig og hva som skal til å forsterke dette arbeidet

Tid og rom til nyskaping:

Rom for frie fugler

“Frie fugler” blir brukt for å beskrive menneskene som får tid og rom til å jobbe med nyskaping.

Fristilling fra tradisjonelle strukturer

Fristilling betyr at kommunalt ansatte får tid og rom til å jobbe utenfor de tradisjonelle sektorene og ansvarområdene

Nyskaping med lokale forutsetninger

Nyskaping med lokale forutsetninger handler om å bygge videre på menneskene og ressursene som allerede finnes i kommunen

Ressurser og styrking:

Gi frie fugler fart og retning

For å få til nyskaping trenger kommunalt ansatte ikke bare tid og rom. De trenger også fart og retning i arbeidet med nyskaping lokalt.

Støtte til alternative samarbeid

Skal kommunalt ansatte tørre å stå utenfor de tradisjonelle sektorene, krever det at også aktørene rundt tenker nytt rundt samarbeid og alternative arbeidsmåter.

Langsiktighet og praktisk verdi

For at nyskappingsarbeidet skal gi verdi over tid, trengs det langsiktig planlegging og støtte, kombinert med praktisk hjelp og verktøy.

Innspillskonferanse

Den 13. mai 2022 arrangerte Kommunal- og distriktsdepartementet en digital innspills- og samskapingskonferanse om innovasjon i distriktskommuner.

Det var ca. 50 personer som deltok i gruppediskusjoner på innspillskonferansen. Deltakerne representerte et bredt spekter av roller, som ordfører, rådmann, kommunedirektør, økonomisjef, prosjektleder, næringsrådgiver, samfunnsplanlegger.

Det var god spredning blant deltakerne både når det gjaldt roller og når det gjaldt geografi. De fleste deltakerne representerte distriktskommuner, men det deltok også representanter fra noen fylkeskommuner og statsforvalterembeter. I tillegg var KS' regionapparat representert.

The screenshot shows the top navigation bar of Regjeringen.no with the Norwegian coat of arms and a search box. Below the navigation are dropdown menus for Tema, Dokument, Aktuelt, and Departement. The breadcrumb trail indicates the page is under 'Kommunal- og distriktsdepartementet' and 'Kommunal- og distriktsminister Sigbjørn Gjelsvik'. The main heading reads 'Kommunal- og distriktsministeren inviterer til konferanse om innovasjon i distriktskommuner'. Below this, it lists the date and time (13.05.2022 kl. 09.00), the address (Hausmanns gate 16, Oslo), and the location (DOGA). There are links for 'Legg til i egen kalender', 'Skriv ut', and 'Omtale og program'.

Innspillskonferanse

På konferansen fikk vi innspill på følgende spørsmål:

1. Er kartet en god illustrasjon av rammebetingelsene for nyskaping i en distriktskommune?
2. Hvordan kan man skape rom for nyskaping i en distriktskommune?
3. Hvordan kan kommunens egne ressurser støttes og forsterkes?

Utdrag fra innspill

1. Er kartet en god illustrasjon av rammebetingelsene for nyskaping i en distriktskommune?

«Kjenner meg veldig godt igjen i det som har blitt presentert!»

«Jeg reiser mye rundt, dette ville vært et veldig interessant materiale jeg kunne tatt med til de for å skape en samtale om innovasjon»

2. Hvordan kan man skape rom for nyskaping i en distriktskommune?

«Hjelper det å komme med masse nye midler? Man må etablere et system for innovasjon. Trenger å få tak i folk og kompetanse. Må stå sammen over kommunegrensene uten å stjele av hverandre.»

«Lokalbefolkningen har ukjente ressurser. De brenner inne med ideer, ressurser. Kan bidra, på alle måter.

3. Hvordan kan kommunens egne ressurser støttes og forsterkes?

«Alle eksemplene er fine, men vi må ha en form kontinuitet og langsiktighet»

«I stedet for konferanser hvor vi får presentert løsninger, så må vi møtes for å diskutere hvilke utfordringer vi egentlig har behov for å løse.»

Etter konferansen ble det jobbet grundig med å oppsummere og analysere innspillene. Vi har jobbet med å forstå hvilke behov som går igjen hos distriktskommunene og hvilke grep som kan bidra til å utløse innovasjonsevne.

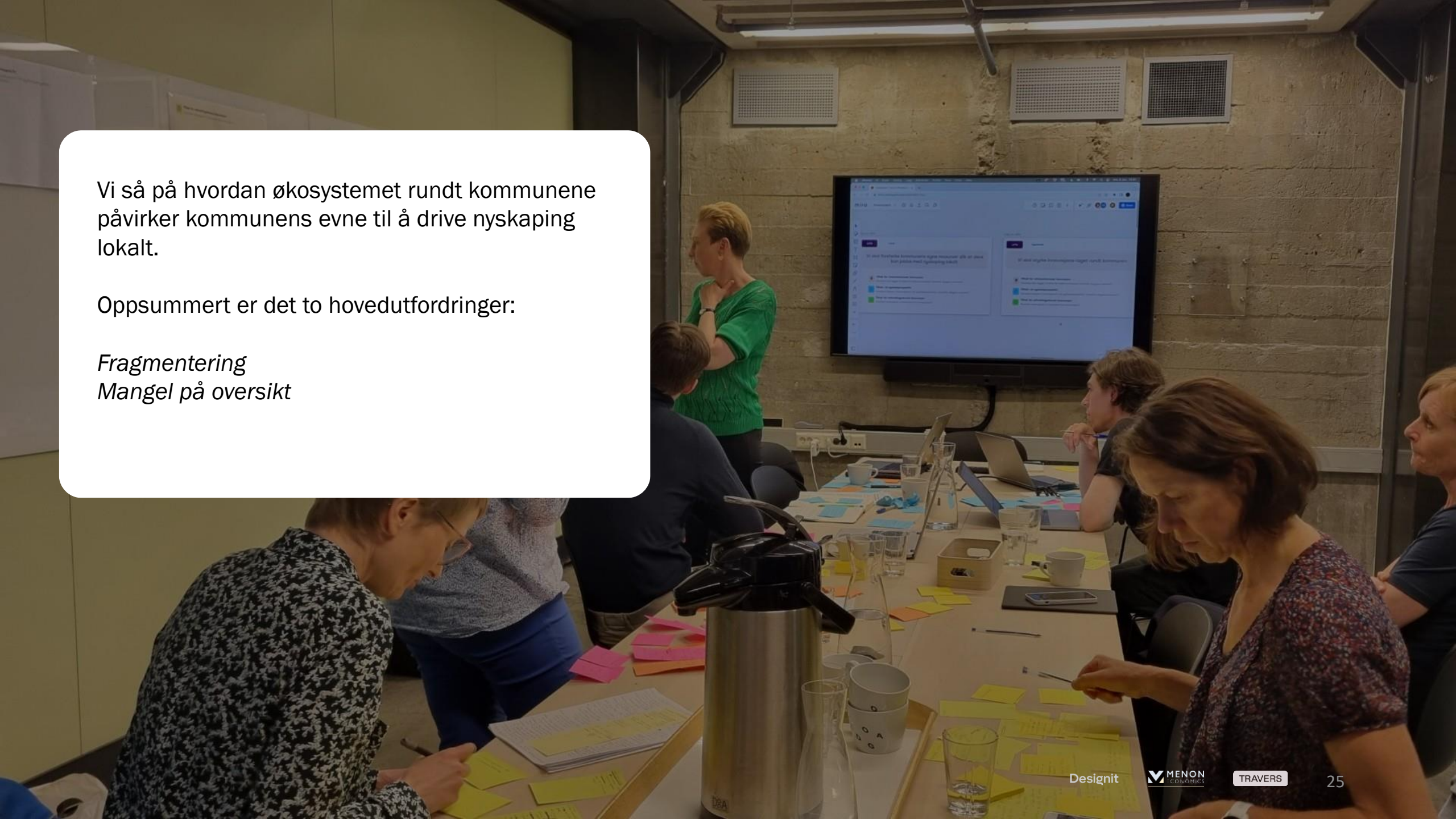

Vi så på hvordan økosystemet rundt kommunene påvirker kommunens evne til å drive nyskaping lokalt.

Oppsummert er det to hovedutfordringer:

Fragmentering

Mangel på oversikt

Et fragmentert og uoversiktlig landskap

Distriktskommunene ønsker å ha region på nyskappingsarbeidet, og ønsker ikke å bli overstyrt eller få tredd noe ned over hodet. Samtidig er man som distriktskommune i en sårbar posisjon, der det er krevende å sikre stabilitet og langsiktighet i nyskappingsarbeidet.

For å lykkes er distriktskommuner avhengig av et samspill med aktører utenfor kommunen. Virkemiddelapparatet oppfattes imidlertid som uoversiktlig, lite tilgjengelig og lite tilpasset en distriktskommunes behov.

3. Konseptforslag

Tilnærming

Prinsipper

Tiltak og verktøy

Eksempler

I denne delen beskrives en anbefaling til overordnet tilnærming, prinsipper, tiltak og verktøy for videre tiltaksutvikling. Til slutt beskrives et par eksempler på forskjellige typer nyskappingsarbeid i distriktskommuner.

Hvordan kan man utløse mer innovasjon i distriktskommunene?

- 1 Gjennom å forsterke kommunenes egne ressurser for å drive nyskaping lokalt
- 2 Gjennom å forsterke koblinger mellom aktørene rundt kommunene – for å skape et felles lag som støtter og tilrettelegger for lokal nyskaping

Nyskappingslaget

→ For å navigere mot felles mål, skape eierskap og forplikte til samarbeid mellom lokale, regionale og nasjonale aktører

En helhetlig tilnærming til å styrke nyskappingsarbeidet i kommunene

1

Skal forsterke kommunenens egne ressurser for å drive nyskaping lokalt

2

Skal forsterke koblinger mellom aktørene rundt kommunene

Prinsipper

Nyskapinglaget skal sikre:

Kontinuitet

Sørge for langsiktighet, læringsløyper og kontinuitet i nyskappingsprosesser

Samspill

Være lagspillere som jobber på tvers av siloer og gir felles retning

Forståelse

Forenkle, oversette og konkretisere innovasjonsspråket til en lokal virkelighet

Hvordan etablere et samlet lag rundt nyskappingsarbeid i distriktskommunene?

1. Forstå distriktskommunens behov

2. Identifiser relevante aktører

3. Identifiser relevante virkemidler

4. Koordiner innsatsen

Et lag på distriktskommunens premisser

For å lykkes med nyskappingsarbeidet er distriktskommuner avhengig av et samspill med aktører utenfor kommunen. I dag opplever mange at virkemidlene er vanskelig tilgjengelige og lite tilpasset en distriktskommunes behov.

Hvem som er aktuelle å samspille med vil avhenge av hvilken utfordring distriktskommunen ønsker å løse. Det kan for eksempel være Fylkeskommunen, Statsforvalteren, Distriktssenteret, Husbanken, Innovasjon Norge, Siva, DOGA, LUP, KS, Forskningsrådet osv.

På de følgende sidene presenteres fire spørsmål som aktørene kan ta utgangspunkt i for å bedre bli i stand til å bidra på det laget som distriktskommunen trenger.

Tips til gode medspillere:

1. Forstå distriktskommunens behov

Hvilke utfordringer ønsker distriktskommunen å løse og hvilke ressurser har de tilgjengelig lokalt?

2. Identifiser relevante aktører

Hvilke aktører kan støtte distriktskommunen i innovasjonsarbeidet og hvilke roller har de?

3. Identifiser relevante virkemidler

Hvilke relevante virkemidler finnes og hvordan kan distriktskommunene få tatt dem i bruk?

4. Koordiner innsatsen

Hvordan kan aktørene samarbeide med utgangspunkt i distriktskommunens behov?

1. Forstå distriktskommunens behov

Hvilke utfordringer ønsker distriktskommunen å løse og hvilke ressurser har de tilgjengelig lokalt?

Hvilken utfordring ønsker kommunen å ta tak i?

Hva har blitt gjort tidligere for å løse dette?

Hvilke erfaringer tar kommunen med seg?

Hvilke ressurser har kommunen tilgang på?

Hva trenger kommunen for å få til nyskaping?

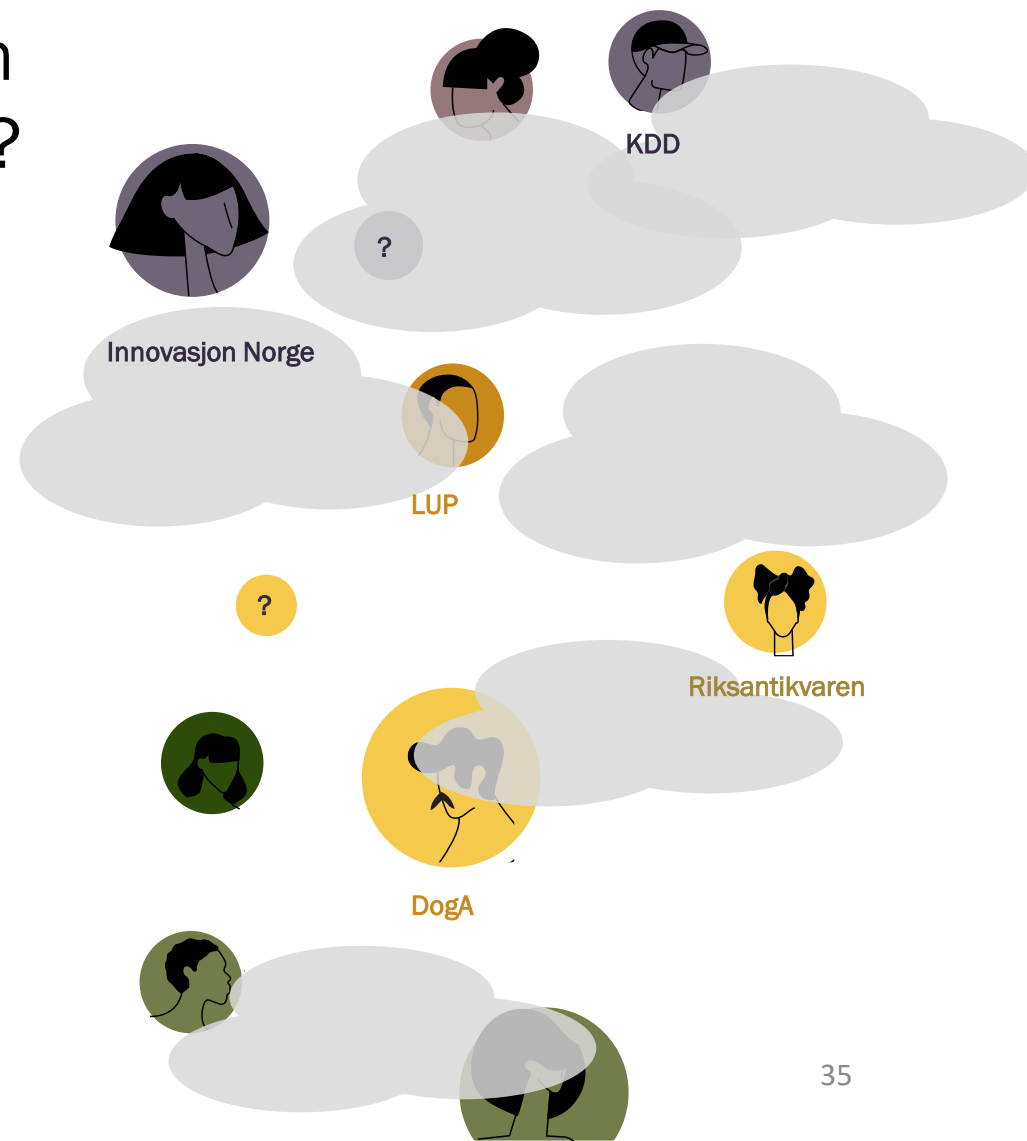
2. Identifiser relevante aktører

Hvilke aktører kan støtte distriktskommunen i innovasjonsarbeidet og hvilke roller har de?

Hvilke aktører kan bidra til å forsterke kommunens egne ressurser?

Hvilken rolle kan de ulike aktørene spille?

Hvilke samarbeidsrelasjoner har kommunen fra før til disse aktørene?

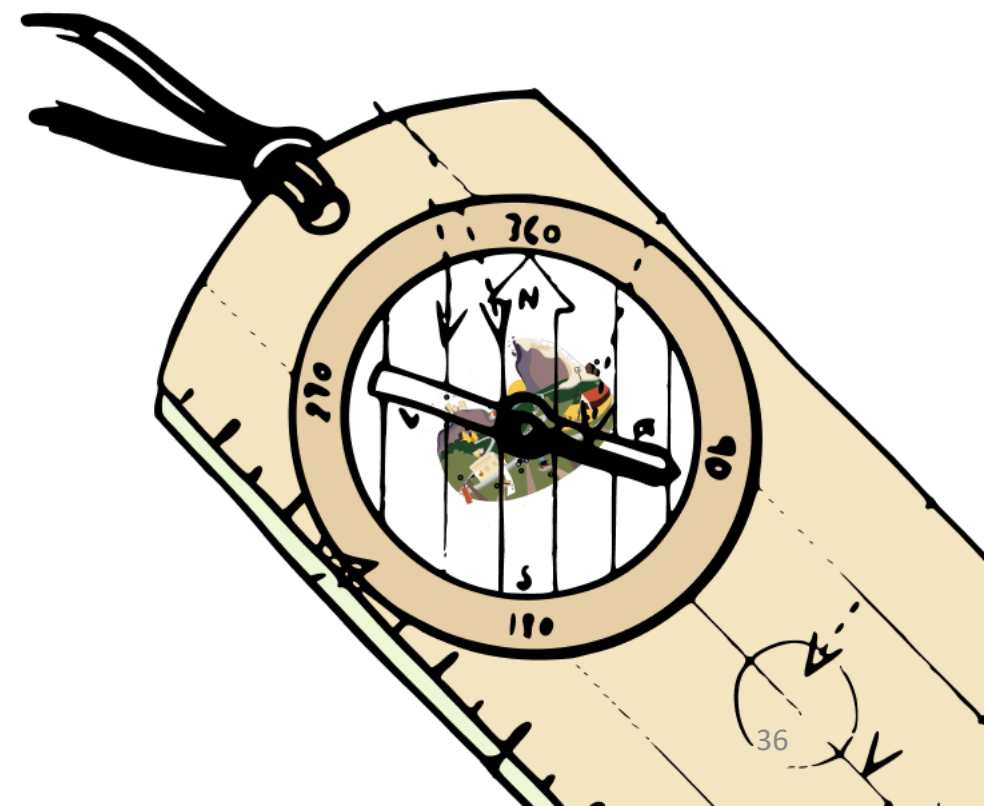
3. Identifiser relevante virkemidler

Hvilke relevante virkemidler finnes og hvordan kan distriktskommunene få tatt dem i bruk?

Hvilke virkemidler kan forsterke kommunens egne ressurser?

Hva kan gjøres for at disse virkemidlene oppleves som mer tilgjengelig for kommunen?

Er det noen virkemidler som mangler?

4. Koordiner innsatsen

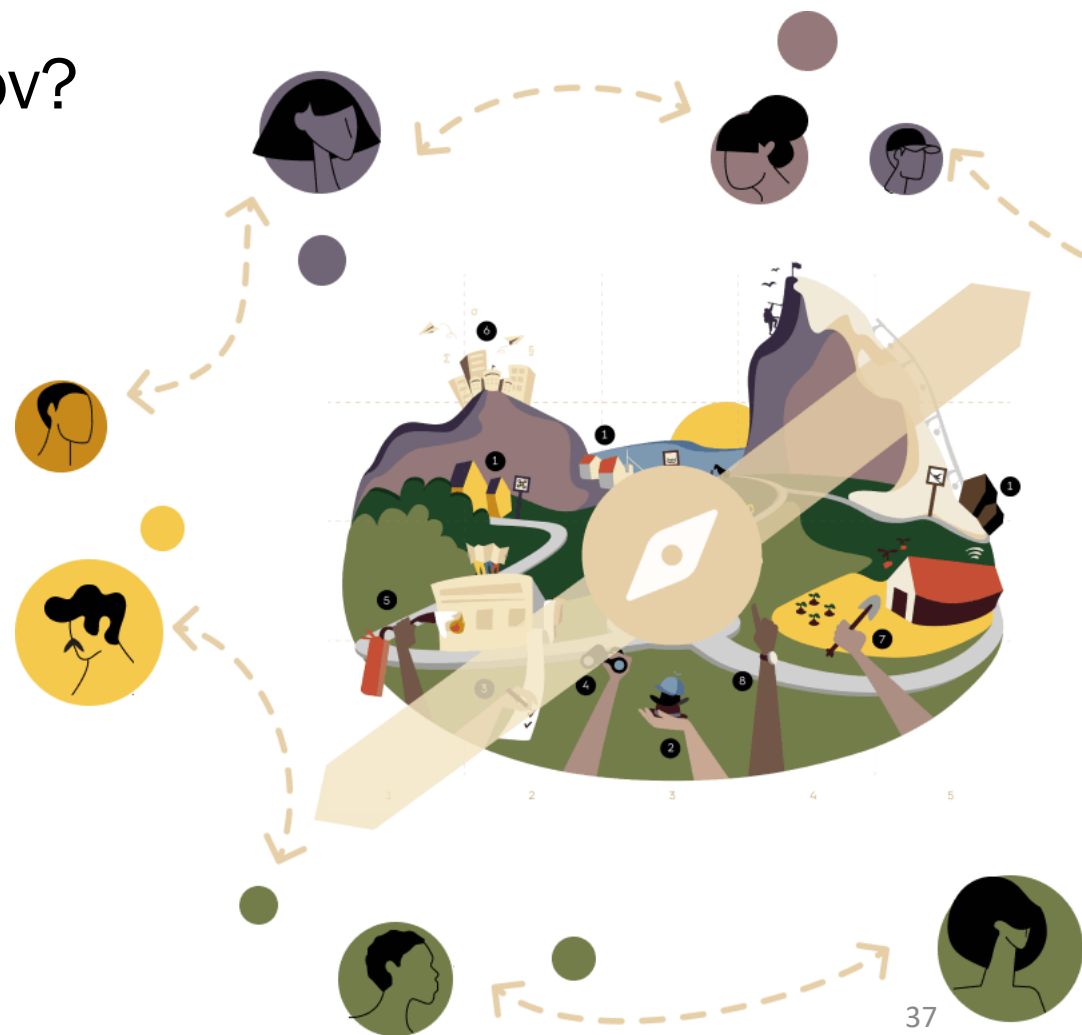
Hvordan kan aktørene samarbeide med utgangspunkt i distriktskommunens behov?

Hvordan kan virkemidlene samspille?

Er noen av virkemidlene avhengig av hverandre?

Er det mulig for aktørene å tilby kommunen en felles kontaktperson?

Er det mulig å forenkle søknadsprosessene eller rapporteringen?

Tiltak →

Gjennom prosjektet har flere enkelttiltak blitt nevnt. Noen har blitt testet ut i form av enkle eksempler (prototyper), andre ble foreslått under innspillskonferansen og andre møteplasser.

For å bidra til at tiltak utarbeides på distriktskommunenes premisser har det blitt utformet et navigasjonsverktøy. Navigasjonsverktøyet skal gjøre det enklere å konkretisere tiltakene og oppfordre til aktivt samarbeid og tydeligere rolleavklaring.

Forslag til tiltak fra møter og samtaler

- Hospitering hos andre kommuner/jobbrotasjon
- Egen, fast utviklingsstilling i kommuner
- Utdanning for unge mot å utvikle kommunesektor
- Trainee-ordninger
- Kommunal fiaskopris
- Omstillingsprogram med kaffeslaberas
- Småkommunenettverk
- Digitale nettverk og samarbeid. Små med store eller små sammen, f.eks. innovasjon i innkjøp
- Fylkeskommuner som samhandlingsagenter
- Læringsnettverk mellom regionråd
- Næringshage/innovasjonshage
- Frie innovasjonsmidler
- Fjernarbeidsordninger
- Frikommuneforsøk
- Statlig sponsede miljørådgivere
- Mix av tiltak
- Innovasjonsagent
- Avlastningsagent
- Proaktiv og varig veiledningsagent, bruk ildsjeler- dra med resten
- SWAT-team
- [Småsamfunnssatsing](#)
- Lederutvikling
- Digitale delingssamfunn/community
- Fadderordning med frikjøp
- Tilskuddsportal

Tiltak og verktøy

For å komme videre med disse forslagene må tiltakene konkretiseres og diskuteres. Her følger et forslag til et navigasjonsverktøy for en slik prosess. Som illustrasjon har noen av tiltakene blitt satt inn i navigasjonsverktøyet, for å vise hvordan man kan jobbe helhetlig med implementering.

Innovasjonsagenten

Trenger du hjelp til å tenke nytt rundt dagens kommunale tjenester?

Søk om å få en Innovasjonsagent utplassert i din kommune i 6 måneder, slik at du får tid til å jobbe på nye måter!

Hjelp direkte i din kommune
Få hjelp til å tenke nytt
Oppfølging i etterkant

Klikk her for å søke →

Navigasjonsverktøy

Hva er ideen, og hvilke distriktskommunale behov svarer den på? La oss bli konkrete.

Eksempel | **Skisse**

Idé
Innovasjonsagent

Behovet
Tilførsel av kompetanse og kapasitet

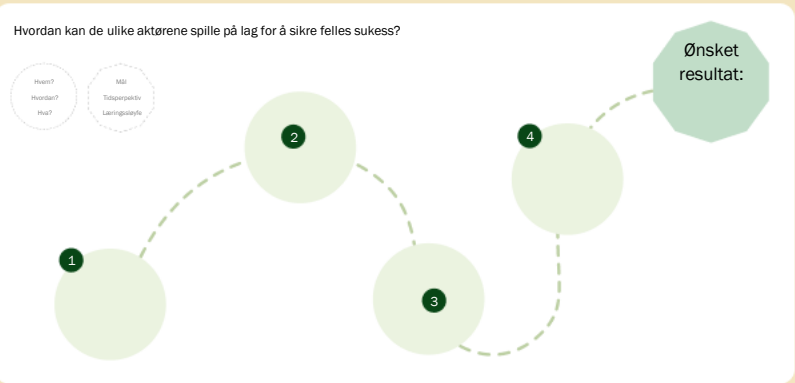
Beskrivelse
Innovasjonsagenter er mennesker med kompetanse på innovasjonsprosesser som kan "lånes ut" til distriktskommuner i kortere perioder.

For å sikre kontinuitet og felles læring inngår agentene i et nettverk med flere agenter og kommuner som møtes månedlig for erfaringsutveksling

Nøkkelsspørsmål

- Kontinuitet**
Hvordan sikrer vi kontinuitet, læringsstøtfer og langvarighet?
- Samspill**
Hvordan sikrer vi gode samarbeid mellom nasjonale, regionale og lokale aktører?
- Forståelse**
Hvordan sikrer vi at de ulike perspektivene forstås og hensyntas?

Hvordan kan de ulike aktørene spille på lag for å sikre felles suksess?

Ønsket resultat:

👁 Navigasjonsverktøy

Hva er ideen, og hvilke distriktskommunale behov svarer den på? La oss bli konkrete.

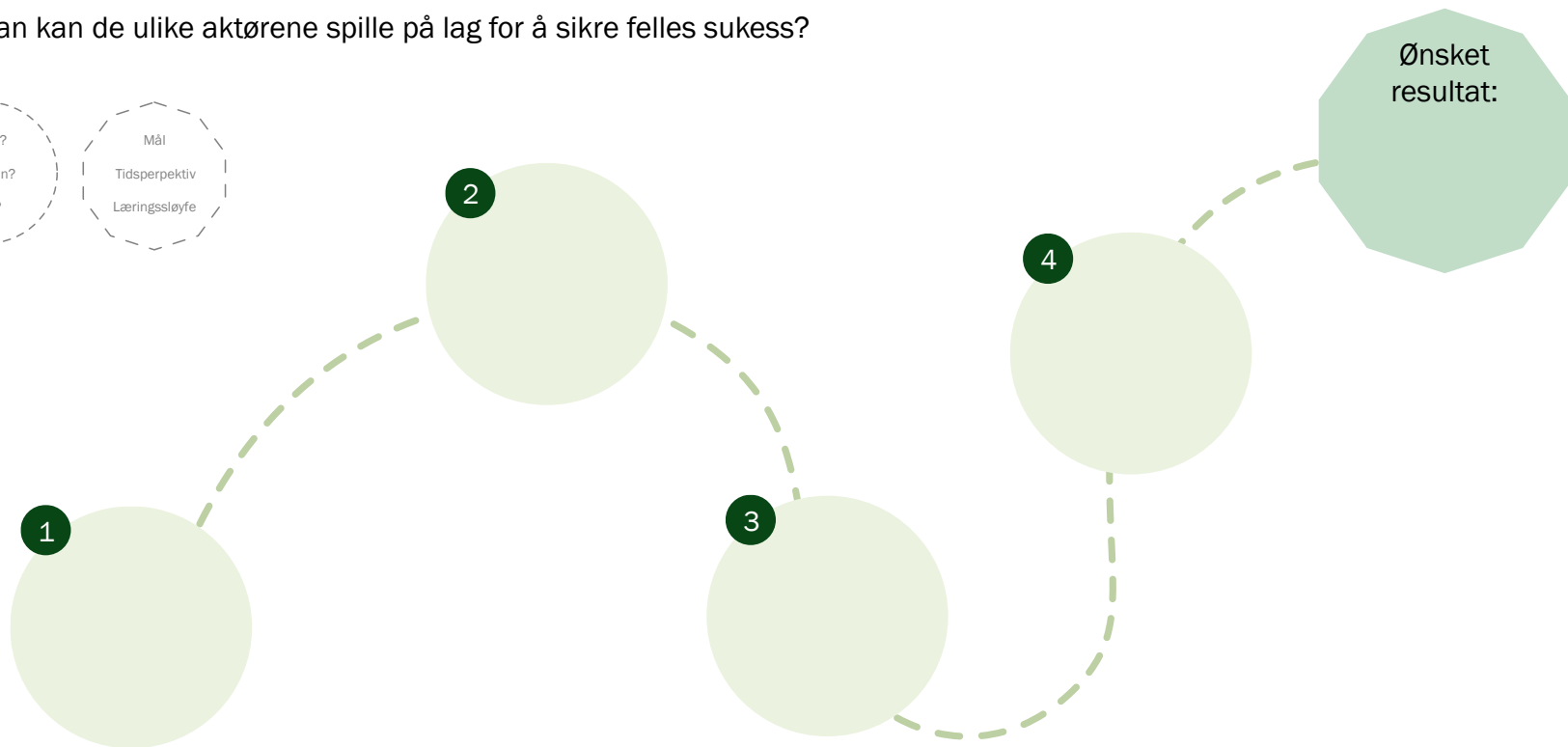
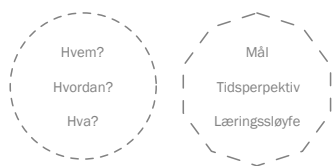
Mål

Idé

Behovet

Beskrivelse

Hvordan kan de ulike aktørene spille på lag for å sikre felles suksess?

- Nøkkelspørsmål
- Kontinuitet**
Hvordan sikrer vi kontinuitet, læringsløyfer og langsiktighet?
 - Samspill**
Hvordan sikrer vi gode samarbeid mellom nasjonale, regionale og lokale aktører?
 - Forståelse**
Hvordan sikrer vi at de ulike perspektivene forstås og hensyntas?

Hva er ideen, og hvilke distriktskommunale behov svarer den på? La oss bli konkrete.

Illustrasjon

Idé

Innovasjonsagent

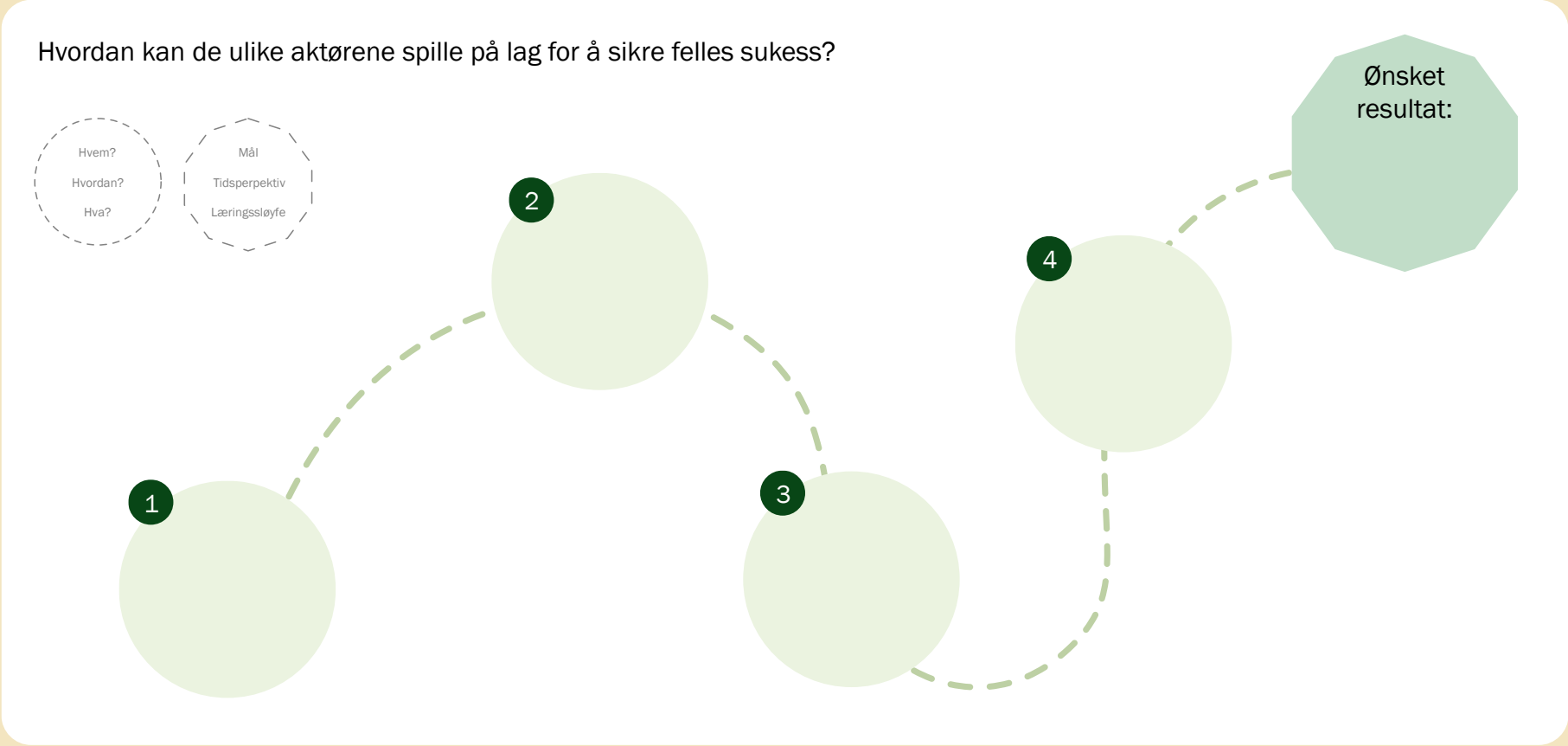
Behovet

Tilførsel av kompetanse og kapasitet

Beskrivelse

Innovasjonsagenter er mennesker med kompetanse på innovasjonsprosesser som kan "lånes ut" til distriktskommuner i kortere perioder.

For å sikre kontinuitet og felles læring inngår agentene i et nettverk med flere agenter og kommuner som møtes månedlig for erfaringsutveksling

- Nøkkelspørsmål
- Kontinuitet**
Hvordan sikrer vi kontinuitet, læringsløyfer og langsiktighet?
 - Samspill**
Hvordan sikrer vi gode samarbeid mellom nasjonale, regionale og lokale aktører?
 - Forståelse**
Hvordan sikrer vi at de ulike perspektivene forstås og hensyntas?

Hva er ideen, og hvilke distriktskommunale behov svarer den på? La oss bli konkrete.

Illustrasjon

Idé

Nettverk for distriktsnyskaping

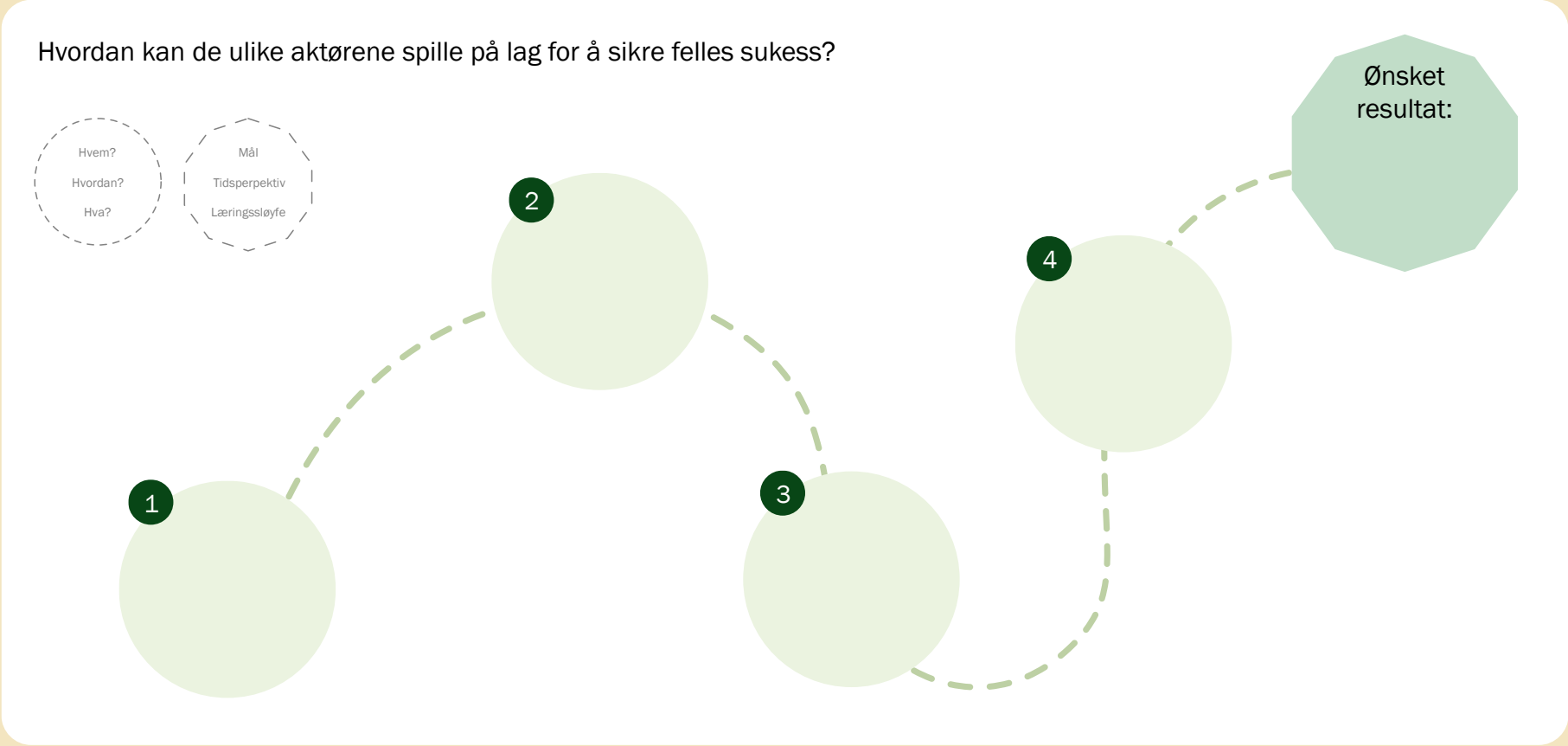
Behovet

Erfaringsdeling, sparring og inspirasjon tilpasset distriktskommuner

Beskrivelse

Nettverk for distriktsnyskaping er en møteplass hvor distriktskommuner kan utvekle erfaringer, sparre rundt utfordringer og dele med hverandre.

Nettverket har som mål å teste ut ulike formater: kaffeslabras, regionale samlinger, utfordringssprinter, workshoper og bootcamps.

- Nøkkelspørsmål
- Kontinuitet**
Hvordan sikrer vi kontinuitet, læringsløyfer og langsiktighet?
 - Samspill**
Hvordan sikrer vi gode samarbeid mellom nasjonale, regionale og lokale aktører?
 - Forståelse**
Hvordan sikrer vi at de ulike perspektivene forstås og hensyntas?

Eksempler →

Det å utveksle erfaringer og lære av andre kommuner i tilsvarende situasjon blir ofte fremhevet som nyttig. På de neste sidene følger to eksempler på forskjellige typer nyskappingsarbeid i og for distriktskommuner. Å samle og tilgjengeliggjøre eksempler for læring og inspirasjon kan bidra til å støtte distriktskommunenes nyskappingsarbeid.

Velferdsteknologi i Lebesby kommune

Hva er bakgrunnen for prosjektet?

Lebesby har, som de fleste andre distriktskommuner, en utfordring med aldrende befolkning. I tillegg er det store avstander mellom ulike bygder, som gjør at det går med mye tid og ressurser til kjøring for relativt enkle oppgaver, som å få tatt en blodprøve. Lebesby har derfor store gevinster å hente gjennom bruk av velferdsteknologi som gjør at pasienten kan gjennomføre flere målinger selv i eget hjem.

Hvordan har de gått frem?

Prosjektet har utviklet seg gradvis siden 2015, som et samarbeid mellom IT-avdelingen i kommunen og pleie- og omsorgssektoren. Prosjektleder ble frikjøpt fra driftsoppgaver, og startet med å kartlegge brukerbehov. Gitt en situasjon med relativt få brukere og store avstander var det naturlig å starte med digital hjemmeoppfølging. Dette innebar løsninger som blodtrykk- og blodsukkermålinger og trykkgtsalarmer. Et av suksesskriteriene har vært å bruke mye tid på opplæring av både ansatte og brukere.

Hva har det ledet til?

Satsingen har skapt verdi både for brukerne, ansatte og organisasjonen. De ansatte har fått mer tid til samtaler med brukere. De nye løsningene har økt effektiviteten i hverdagen til ansatte, og har blitt integrert i sykehjemmet. For flere eldre har teknologien bidratt til å at de kan bo lengre hjemme.

Læringspunkter

Lebesby trekker frem to hovedgrep som har muliggjort innovasjonen:

Planverk som er forankret administrativt og politisk

For å få gjennomført endring må man ha et oppdatert og forankret planverk. Er man omforent om målene, er det enklere å prioritere. Medvirkning i planprosesser har sikret eierskap og felles forpliktelse til utviklingsarbeidet.

Frikjøp av tiden til nøkkelpersoner

For å få til kontinuerlig utvikling har Lebesby identifisert ansatte som ønsker å jobbe med utvikling og øremerket deler av tiden deres til å kun jobbe med endringsarbeid.

“Man må sette av tid til å jobbe med endring, det kan ikke komme i tillegg til drift.”

“Vi har brukt mye tid på forankring av planene våre. Det har vært helt avgjørende.”

Foto: Knut-Sverre Horn/NRK

Samfunnsplanlegging på distriktskommunens premisser

Hva er bakgrunnen for prosjektet?

Distriktssenteret, Nordland fylkeskommune, Trøndelag fylkeskommune og seks distriktskommuner i disse fylkene samarbeider om bedre kobling mellom kommuners utviklingsarbeid og planarbeid. De kaller det «Distriktskommune 3.0». Formålet er å undersøke hvordan distriktskommuner kan jobbe godt med planlegging og utvikling med få ressurser, og hvordan planlegging kan gjøres enkelt og samtidig ha ønsket effekt. I «Distriktskommune 3.0» utforskes det hva samskaping betyr i de minste kommunene, og hvordan nye måter å jobbe på kan utløse kapasitet i denne konteksten.

Hvordan har de gått frem?

Kommunene som deltar får veiledning og tester ut nye måter å jobbe på og utgjør et nettverk for erfaringsdeling. I tillegg består prosjektet av et følgeforskningsoppdrag. Nettverket har hatt jevnlige samlinger i snart tre år, og har fungert som en arena for erfaringsutveksling og for å teste ut forenklings- og forbedringstiltak. Deltakerkommunene lærer av hverandre, og læring fra prosjektet danner grunnlag for anbefalinger til andre kommuner i hele landet. Statsforvaltere og Kommunal- og distriktsdepartementet deltar også i nettverket, og får på denne måten innsikt i distriktskommunenes konkrete behov.

Hva har det ledet til?

Prosjektet pågår frem til sommeren 2023. Det har blitt levert et underveisrapport som peker på konkrete tiltak som kan bidra til å forbedre kommuneplanleggingen i både små og større kommuner. Rapporten peker også på behov for forenkling og forbedring hos regionale og nasjonale planmyndigheter.

Læringspunkter

Distriktskommune 3.0 viser alternative måter å gjennomføre samarbeid og kompetanseheving, tilpasset distriktskommunens behov:

Verdien av et uformelt nettverk som følger kommunene over tid

I nettverket får kommunene mulighet til å sparre med andre i samme situasjon, noe som kan gi inspirasjon til å gjøre ting på nye måter. Deltakerkommunene har opplevd det som nyttig å lære av andre kommuner med lignende utfordringer. Verdien av et mindre formelt forum som er tilpasset distriktskommunens behov fremfor motsatt blir trukket frem.

Nettverket har også gitt verdifull innsikt for Statsforvalteren, fylkeskommunen og Kommunal- og distriktsdepartementet.

“Det finnes masse kunnskap, men kommunene sliter med å ta den i bruk fordi de ikke har oversikt og kapasitet”

“Det var utrolig givende å få jobbe sammen med andre i samme situasjon. Vi hadde mer til felles enn våre geografiske nabokommuner!”

Holtålen kommune. Foto: Fjell-TV/Ola Dragmyrhaug

Designit

 MENON
ECONOMICS

TRAVERS